

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Locus Danielis 9. Et erit in templo abominatio. cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Respondeo tamen, imprimis nullum esse ex Patribus qui plane fateatur duos sensus literales illius loci, sed ipsum quidam vno modo, alij vero alio modo interpretantur: ex quo non licet colligere plures esse sensus literales illius: ut enim disputatione precedenti notauimus, longe diuersum est, eundem locum varie à Patribus explicari, & duos esse sensus literales illius. Præterea non solum nullus ex Patribus dicit duos esse sensus literales illius loci, sed etiam expresse Nyssenus, & Theodoretus affirmant, non de æterna, sed de temporali generatione tantum esse intelligendum. Adde quod Beda, Lyranus, Dionysius, & Caietanus in illud Act. 13. asserunt, testimonium illius Plal. non ad probandam resurrectionem, sed diuinitatem Christi à Paulo recitari: ex quorum sententia, quamquam eorum expositio mihi non probatur, ut inferius ostendam, sequitur, non esse plures sensus literales illius loci: cur ergo recentiores nonnulli indubitatum esse putant plures sensus literales eo loco contineri?

Quare ego censeo vnicum tantum esse, quem mea quidem sententia Paulus Act. 13. palam expressit, nimirum resurrectionis Christi secundum humanitatem, de cuius resurrectionis die intellexit illud, Ego hodie genui te, hoc est, ut exponit Hilarius, suscitauit te: cui conuenit Ambrosius his verbis: *Quando redemisti populum, quando ad celi regnum vocasti, quando implesti voluntatem meam, probasti meum te esse filium.* Illud ergo, *Hodie*, diem significat, quo absoluta causa redemptionis humanæ, se esse genitum à Patre Christus declarauit. Sic autem non ipsa generatio æterna, sed illius manifestatio in gloriosa resurrectione eo Plalmo describitur: sicut ad Rom. 1. dicitur: *Qui prædestinatus est filius Dei in virtute ex resurrectione mortuorum*, hoc est, in resurrectionis die declaratus. Hoc autem voluisse Paulum Act. 13. eo testimonio probare contextus ipse demonstrat: nam cum dicit, *sicut scriptum est, particula Sicut*, refertur ad id, quod præcessit: vel ergo ad promissionem factam, vel ad impletionem promissionis neutri autem quadrare potest: superest igitur ut referatur ad illud, *Resuscitans Iesum, &c.* Ad æternam vero generationem aut diuinitatem Christi, non video, quo pacto referri possit, ut Beda, & alij volebant. Tum quia sic nulla esset coniunctio textus, tum etiam quod nulla eo capite diuinitatis, aut generationis æternæ fiat mentio. Circumstantiæ vero Plalmi perspicue indicant eam partem intelligendam esse de Christi humanitate: nam quod dicitur constitutus rex ab eo, super Sion montem sanctum eius, de Christo secundum humanitatem intelligitur: sicut & illud *Postula à me, & dabo tibi gentes, &c.* quod in ipso resurrectionis tempore impletum est, in quo Christus Matth. ult. dixit: *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra: euntes ergo docete omnes gentes: quas scilicet Deus dedit ipsi in hereditatem, & possessionem.* Reurrectio quoque in Scriptura generatio dicitur Matth. 19. *In regeneratione cum sederis filius hominis*: & ad Coloss. 1. Christus appellatur primogenitus mortuorum. Vtrum vero Plalmus ille in sensu literali de Christo, an solum mystice sub figura Davidis, intelligendus sit, non est hoc loco disputandum: sic ergo intelligerem illorum Patrum sententiam, qui putant hoc testimonio temporalem Christi generationem significari, ut non ad eam, quæ in vtero Virginis facta est, sed ad resurrectionem modo explicato referatur.

Ceterum hunc etiam locum Plalmi ad aliquid aliud probandum ad Hebr. 1. recitari, negandum non est: inde tamen colligere non licet duos esse sensus literales illius quoad eandem partem: neque enim refertur ad confirmandam æternam Christi generationem, ut aduersarij contendunt, sed solum ad ostendendam filiationem æternam illius. Ad hoc vero inducitur prior illa pars: *Filius meus es tu, alia vero hodie genui te*, non ad aliquid probandum, sed tanquam pars eiusdem versus citatur. Nam Paulus ibi non de generatione æterna Christi, sed de diuinitate illius disputat, ostendens eum tanto esse Angelis digniorem, quanto excellentius nomen, nempe filij hereditauit; quod nullus vnquam Angelorum sortitus est, Ideo dixit: *Cui enim Angelorum dixit Deus: Filius meus es tu?* Hoc est quem vnquam Angelorum filium appellauit? Quamuis igitur eo testimonio non velit Paulus idem vtrique probare tamen non sequitur quoad eandem partem duplicem esse sensum illius; siquidem ad Hebr. 1. vrgit Paulus particulam, *Filius Actor vero 13. particulam, genui te.*

CAPUT III.

Locus Genes. 1. In principio creauit Deus.

Secundum testimonium est Genes. 1. *In principio creauit Deus celum, & terram.* Cuius loci omnia illa sensuum varietate ab August. enumerata 12. confess. c. 20. quam putauit eodem lib. c. 30. & 31. ex intentione Spiritus sancti, imo etiam ipsius Scriptoris significari, hoc enim difficile satis est, recentiores adhuc contendunt alia efficaciori ratione plures sensus illius ostendere; non quod alij Patres varie illum locum interpretentur; hoc enim satis non est; ut disput. precedenti notauimus; sed quoniam ex hoc loco due Catholice veritates sunt ab Ecclesia definitæ. Altera mundum initio temporis crepisse; altera, omnia simul eodem temporis momento spiritualia, & corporalia condita fuisse. Quare illud, *In principio*, duo significabit; vnum: *In initio temporis*: alterum *antequam quidquam aliud faceret Deus.* Vtramque veritatem ex eodem loco Genes. dicunt esse definitam in Concilio Lateran. sub Innocentio 3. & refertur in c. Firmiter de Sum. Trin. & fid. Cath. Ego tamen existimo, prædicta ratione non recte probari, duos esse sensus literales illius loci. Tum quia non est vtraque illa veritas definita in Concil. Lateran. ut aduersarij contendunt, quod fusius monstrabitur infra disp. 222. cap. 4. Tum etiam quoniam Concilium non affert testimonium illud in confirmationem vtriusque veritatis, sed alterius tantum.

CAP. IV.

Locus Daniel. 9. Erit in templo abominatio.

Tertio affertur solet illud Danielis 9. *Et erit in templo abominatio desolationis, & usque ad consummationem, & sinem perseuerabit desolatio.* Quam sane negare non possumus Christum Matth. 24. prædixisse futuram, vel in vastatione Ierosolymitana, vel, ut aliqui malunt, in aduentu Antichristi. Primo etiam lib. Mach. cap. 1. sub rege Antiocho Epiphane, qui idolum adorandum in templo proposuit, huius prophetiæ exitum Scriptura demonstrat; est ergo duplex sensus propheticus illius loci in ipsa met Scriptura expressus.

G 2

Verum

Verum nullus est ex Patribus, qui asserat eo loco duas illas abominationum desolationes à Daniele propheta fuisse prædictas, & eam cuius fit mentio in libris Machabæorum, & quam Christus futuram prænuñciauit. Quamvis autem futurā post Christum interpretes varie intelligant: id tamen non cogit plures sensus sub eo loco intelligere, ut supra notatum est. Ceterum 1. lib. Machab. cap. 1. non refertur prophetia Daniel, quasi tunc esset impleta, imo nec illa illius mentio fit; sed describitur nefarium Antiochi facinus, qui idolum in templo proposuit adorandum, & omnia sacra profanavit. Auctor autem illius libri appellat abominandum idolum desolationis, per accommodationem solum usurpans verba Daniel, quæ in illud idolum abominandum tempore illius desolatione Sanctuarij optime conveniebant: sicut eodem c. applicans verba Tobia 1. & Amos 8. diebus festis Iudeorum sub eodem Antiocho rege dicit, *Dies festi eius conversi sunt in luctum, Sabbathæ eius in opprobrium*, non ait, tunc impletam esse prophetiam, sed narrans luctum eiusdem rationis, eisdem verbis describit. De accommodatione horum locorum dictum est disput. 14. c. 1.

CAP. V.

Locus Isaia 53. *Languores nostros, &c.*

Quartus locus est Isaia 53. *Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit*. Quem Petrus 1. epist. cap. 2. de peccatis nostris videtur intellexisse, cum de Christo ait: *Qui peccata nostra ipsa pertulit super lignum*: hoc est, eorum pœnas in ligno crucis persolvit. Quem sensum ipse cōtextus Isaia comprobatur. Matthæus vero 8. cap. narrans corporales hominum ægrotudines à Christo sanatas, refert hoc testimonium, & inquit: *Ut adimpleretur, quod dictum est per Isaiam Prophetam dicentem: ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotationes portavit*. Habemus igitur duos sensus illius loci in novo testamento expressos. Matthæum enim sola verborum allusione, & accommodatione hoc testimonium non recitalle, constat ex dictis disp. 14. cap. 3. & 4. dixit enim Evangelista: *Ut adimpleretur, &c.* quem modum loquendi in solam verborum accommodationem non posse convenire ibidem monstratum est: necesse ergo est, saltem in sensu mystico, testimonium illud allegari: at non videtur, ex duobus sensibus prædictis, quis nam illorum sit mysticus: uterque igitur erit literalis. Nullum autem eorum esse mysticum patet, aut enim morborum corporaliū curatio ad literam significatur, peccatorum vero, quæ sunt spirituales ægrotudines, mystice, ut docet Anselmus in illum locum Match. hoc autem esse non potest. Nam Isaias de morbis spiritualibus, & peccatis videtur locutus, ut sentiunt Athanasius Oratione 4. contra Arianos aliquantulum ante medium, Elias Cretensis in orationem 1. apologeticam Nazianzen, explicans illa verba, *Per omnia dimicavit, &c.* Chrysost. homil. 28. in Matth. Theophil. & Euthym. in c. 8. Match. Nicetas in orat. 39. Nazianz. quæ est in sancta lumina, explicans illa verba: *Ipse quidem hominem, &c.* Cyril. lib. 5. in Isaia quem sensum verba, & contextus Isaia plane demonstrant. Neque enim dixit: *Vere languores nostros ipse abstulit*. Sed, *tulit*. Hoc est, in se ferendo suscepit quod Petrus dixit *Pertulit in corpore suo*. Deinde ait: *Et dolores nostros ipse portavit*: id est, supplicia nostris peccatis debita,

pro nobis subire voluit, quorum utrumque loc. 70. discrete explicavit hoc modo. *Isaia peccata nostra portat, & pro nobis dolet*. Quare statim subiungit Isaias: *Et nos putavimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo*. Loquitur igitur de Christi passione, qui sustinens pro nobis, quæ merebantur supplicia, existimatus est ab hominibus leprosus, & percussus à Deo propter sua delicta. Quare ferre languores & dolores portare, apud Isaiam, non est ægrotudines tollere, & sanare infirmitates, sed suscipere in se nostra peccata debito supplicio laenda: sensus ergo literalis de spiritualibus morbis esse debet.

Sed neque est contrario dici potest morbos corporales mystice significari, & in eum sensum recitari testimonium ab Evangelista, ad eōfirmandum Christi miraculum in morborum curatione. Nam peccatorum sanatio non debuit esse figura curationis ægrotudinum corporaliū, sed potius contra. Cum ergo Matthæus dicat prædictam fuisse ab Isaiā morborum corporaliū curationem, nec in sensu mystico intelligi possit prophetia ut probatum est; nec per solam accommodationem testimonium asseratur, ut superius dicebamus, cogimur planè duplicem sensum literalem illius loci admittere.

Ego vero existimo necessarium non esse duos sensus literales illius loci fateri, etiam si eo testimonio ad literam intellecto, duplex illa curatio possit probari corporaliū nimirum morborum, & spiritualium. Hoc autem primo mihi suadeo, quod nullus ex Patribus citatis qui propositam difficultatem viderunt, dixerit duos esse sensus literales illius loci. Secundo, quia litera ipsa Isaia utrumque sensum non exhibet tanquam diversum: ut enim eo testimonio sanatio corporaliū morborum expresse significaretur, non debebat dicere Propheta, *Languores nostros ipse tulit*, sed *abstulit*, & *dolores nostros ipse portavit*, vel *pro nobis doluit*, sed *dolores nostros ipse leniuit*. Christus autem in se morborum nostrorum corporaliū nihil assumpsit: abstulit enim lepram, sed ipse pro nobis leprosus non fuit: abstulit febrem, sed nunquam pro nobis febricitavit. Dicitur autem peccata nostra in se tulisse, quia, quas merebamur pœnas, ipse persolvit, ut explicatum est: quæ etiam ratione existimamus fuit leprosus, & percussus à Deo. Verba ergo Isaia si vim illorum expressam attēdamus, non significat literaliter morborum corporaliū curationem. Tercio quia Anselmus videns propositam difficultatem dixit, testimonium Isaia ad ægrotudines corporales mystice tantum referti; cuius sententia, licet in hoc mihi non probeur, in eo tamen vera est, quod duplicem sensum literalem diversum non concedit.

Ad difficultatem igitur propositam respondeo, Isaia testimonium ad literam intelligendum de peccatorum sanatione, quod satis convincunt rationes superius factæ. Ex testimonio quidem B. Petri non potest hic sensus tam aperte confirmari, cum ille non referat Isaia prophetiam, sed tantum ad verba illius alludere videatur: licet ego non dubitem, verum sensum huius prophetiæ usurpatis verbis, Petrum explicare voluisse. Quod vero Matthæus recitet testimonium hoc ad probandum corporaliū morborum curationem, nihil obest. Respondent enim Chrysostomus Euthymius, & Theophil. locis citatis, etiam si Isaias de

Sub Antiocho non est impleta hæc prophetia.

Tobia 2.
Amos 8.
10.

Matth. 8.

Dubitan-
tes 10.

Anselm.
11.

Athanas.
1. orat.

Chrysost.
Theophil.
Euthym.
Nicet.
Cyril.

Antioch.
placitum.

13.

Expresse de
languoribus
spiritualibus.
& tacite
de corporali-
bus, loquitur
Isaias.

Chrysost.
Euthym.
Theophil.
de